

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Dolžnost

Socialni red človeške družbe sestoji iz dolžnosti in dela. Dolžnost nalaga vsakemu človeku vršitev njemu pripadajočih in vsej družbi koristnih poslov, seveda na temelju krščanske morale. K dolžnosti človeka spada v prvi vrsti potrebno delo, s katerim se pridobivajo življenjske potrebe. K dolžnosti pa spada tudi vestno izvrševanje dela in dovoljna življenjska odškodnina za delo in trud. Odškodnina pa mora biti toliko, da je mogoče brez skrbi in težav preživeti sebe in družino. Ker je človeku dolžnost dana od Boga skrbeti z delom za svoje, moramo imenovati zločin vsak primer in vsak poskus preprečenja te dolžnosti. »V potu svojega obraza boš jedel svoj kruh«, znači zapoved dela, pa tudi življenja ob delu.

Vsak sposoben človek ima dolžnost, da izpolnjuje to družabno in socialno božjo voljo, ob kateri je lahko srečen vse človeštvo. Današnji kapitalizem pozna pa za delavnega človeka samo delo brez dovoljne odškodnine. Da mora biti delo dovoljno nagrado, priča tudi naš slovenski pregovor: »Brez dela ni jela.« In vendar vidimo, da oni, ki težko dela, dostikrat nima potrebnega jela.

To je narobe svet, ki ustvarja vse nezadovoljstvo in razne grupacije delovnih ljudi, o katerih pravijo tisti, ki žive od delavcev, da so »nevarni elementi«. Da, nevaren element, žepom in kasam bogatih izkoriščevalcev. Toda kdo je poklical v življenje ta nevaren element, ako ne moderni kapitalizem, ki izrablja delo in delovno ljudstvo v svoje egoistične namene, kar obsoja v imenu krščanstva katoliška Cerkev, posebno po Leonu XIII. Torej je družbi najnevarnejši svoboden in neomejen kapitalizem, ki ga je potreba spraviti v obče koristne namene.

Kapitalizem ima namreč dandanes v roki ves odločevalni svet. V tem oziru ni lahko mogoče odločen odpor delovnega ljudstva proti krivicam kapitalizma. Ustanavljajo se celo organizacije delavskih stanov, ki imajo namen zavirati zahteve po pravi vrednosti dela in delavno ljudstvo zabitati v prijeten spanec in tako oprostiti kapital bojazni, skrbi in napora pred svojimi vzdrževalci.

Delavec, ki se bori za potreben kos kruha, je takoj proglašen za komunista, boljševika in nevarnega človeka, tudi ako se mu o vsem tem niti ne sanja. Zdi se, da hočejo gotovi ljudje ves trud za zboljšanje življenjskih razmer delavnega ljudstva potisniti v obup. S takimi metodami se naravnost agitira in deluje za komunista in to od strani patentiranih borcev proti komunizmu. Človek, ki čuje in gleda to zmedo, se mora smejati in jeziti taki višini doslednosti.

Delovni človek je po življenjski potrebi navezan na delo. Torej je to njegova dolžnost. Ni pa dolžnost težko delati in biti brez potrebnih življenjskih sredstev. Ker kapitalizem za vrednost delavčevega dela ne stori potrebnih dejanj, je pa dolžnost zavednega delavnega ljudstva zahtevati na vse mogoče dovoljene načine ta dejanja, ki se glase: Poštena in dovoljna plača oziroma zadovoljujoča življenjska sredstva v zameno dela!

Delo mora biti toliko vredno, da je vršilec in njegova družina ob njem preskrbljena. Ako tega ni, je to zna-

že v zadnji številki »Delavske pravice« smo opozorili na to, da smo pred važnimi spremembami v delavskih socialnih ustanovah. Vse te spremembe bodo nujna posledica sporazuma, ki je bil sklenjen med Hrvati in Belgradom. Kot prvi znanilec teh sprememb je naredba, s katero je minister za socialno politiko in narodno zdravje napravil spremembo pri upravi javnih borz dela. Do sedaj je bila uprava centralizirana in vsa iniciativa ter odločanje zadržano v centralni oblasti, prav za prav v rokah ene osebe, to je upravnika osrednjega odbora, ki je bil referent ministra za socialno politiko in narodno zdravje in kot tak državni uradnik.

Z omenjeno uredbo, ki je stopila v veljavo 1. januarja 1940, pa so bile ustanovljene tri glavne uprave, in sicer v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Načelniki uprav so višji državni ali banovinski uradniki, katere imenuje pristojni ban, za Belgrad pa minister za socialno politiko in nar. zdravje.

Vse delavske socialne ustanove nosijo naslov samoupravnih teles. Kdor ne pozna pravih razmer, bi menil, da imajo ti zavodi v resnici samoupravni položaj. Med socialnodelavske ustanove prištevamo: Delavske zbornice, OUZD, Borze dela, Pokojninski zavod za nameščenice in Bratovske skladišnice. Če hočemo vedeti, kakšen je položaj teh ustanov s stališča samostojnosti, moramo najprej vedeti, kaj je samouprava, odnosno kaj razumemo pod to označbo.

Samoupravo označuje že ime samo, ki tvori torej njeno definicijo. Kdor bere ali sliši to ime, si predstavlja najmanj samostojno določanje vodstev in samostojno upravljanje dotičnega samoupravnega telesa, za katero gre. Logično bi bilo, da sodelujejo člani dotičnega samoupravnega telesa tudi pri osnovnih zakonih, ki postavljajo temelje njegovi samoupravi.

Če presojamo samoupravo socialno delavskih ustanov, moramo ugotoviti, da ni pri njih take samouprave; vsaj dosedaj je ni bilo. Torej jim manjka bistvo samouprave in je oznaka samouprave samo bolj formalnega značaja. Prizadejim pa ne gre za to. Gre jim za bistvo.

Vzrok je v tem, da niso zastopniki prizadetih nikoli sodelovali odločilno, ko so se določale osnove samouprave. Pri večini zavodov niso imeli prilike in možnosti, da bi izvedli vsaj

menje nereda. Nikdar bi ne bilo radikalizma, ako bi kapitalizem in njegovi močni varuhi bili toliko uvidni, da bi ne izrabljali delavnega ljudstva in delali očividnih krivic.

Seveda pravijo, da to ni mogoče. To je samo izgovor. Zakaj je mogoče to v nekaterih drugih državah? Zakaj je mogoče v Ameriki za delavno ljudstvo boljše življenje. Ker kapitalizem že nekoliko bolje upošteva delo. Sicer se pa tam tudi to polagoma slabša, ker žele tudi ameriški kapitalisti delati po evropskem in azijskem načinu. Ameriško delavstvo je sicer na straži, toda ni složno.

V prvi vrsti imamo krščanski socialisti v teh razmerah dolžnost do samih sebe. Krščansko delavstvo je dolž-

no samoupravo, katero imajo v vidu obstoječi zakoni.

Vzemimo Okrožni urad za zavarovanje delavcev. Na eni strani je centralizacija. Vse je podrejeno Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Zaradi tega centralizma nima OUZD v Ljubljani niti primernih uradnih prostorov.

Zakon o zavarovanju delavcev predvideva voljeno upravo. Dosedaj volitev ni bilo. V uprave so bili imenovani ljudje, ne da bi na to pristali prizadeži člani. Zaradi tega ni čudno, da ne more imeti niti uprava niti nastavljeni nobene notranje vezi s člani. Uprava in nastavljeni se morajo bolj ozirati na vsakokratni politični režim, kakor pa da bi čutili odgovornost nasproti članom. Saj nimajo ti nobenega vpliva na upravo.

Isto je z upravo Borz dela. Prizadeži ne pomenijo, kar se tiče uprave, prav nič. V vsem odločajo od pristojne oblasti imenovani predsedniki in nastavljeni uradniki. Nočemo reči, da bi bili ti imenovani predsedniki in uradniki slabi, samo to hočemo poudariti, da ni to nobena samouprava in da tudi ne more biti zaradi tega nobene notranje zveze med upravo in člani Borz dela.

Ustanovitev glavne uprave Borz dela v Ljubljani iskreno pozdravljamo. V njej vidimo začetek nove dobe v upravi Borz dela. Sedanjio ureditev smatramo le za prehodno stanje. Upamo, da bomo prišli v popolno reorganizacijo, in sicer v smislu dosledno izvedene samouprave.

Kar se tiče samouprave, je bila še najbolj — četudi ne popolnoma dosledno — izvedena pri upravljanju Delavskih zbornic. A razmere tudi njim niso prizanesle in so jih potisnile v nenormalno stanje, ki še traja.

Recimo, da so se ustanovljale socialno delavske ustanove v času, ko še niso mogle biti tako poznane z ozirom na njih pomen in cilj, da bi se mogla dopustiti dosledno izvedena samouprava. Toda od njih ustanovitve je sedaj preteklo že več kot 15 let. V tej dobi se morejo zgraditi veliko večje stvari kot so socialno delavske ustanove. Zaradi tega ne bi bil tak izgovor nič več na mestu.

Razmere v državi vedno bolj silijo k reorganizaciji v tem pogledu. Prej ali slej jo bo treba izvesti v celoti in dosledno. Zato je sedaj najboljša prilika, da se popravijo razne napake.

no, da stori vse, da se njegova organizacija razširi na vsa podjetja in na izven tovarniško delo. Skrbeti mora za dobro disciplino in zavest, da bo mogoče v potrebnih primerih uspešno nastopiti in da dobi delavstvo potreben ugled ter splošno upoštevanje. Treba je skrbeti za značajnost v skupni zvezi. Bratci švice-švage ne veljajo nič. Dobra organizacija in odkrito poštenje povsod mora voditi do dobrih uspehov. Zato si pa vzemimo za dolžnost, da pojačamo v tekočem letu 1940 v članstvu in vseh potrebnih vrlinah našo Jugoslovansko strokovno zvezo!

Ne pozabimo tudi na edini krščanski socialistični delavski list »Delavsko pravico«.

Jož. Gostinčar.

O samoupravi

da se izvede izpopolnitev, zlasti pa, da se izvede popolna samouprava.

S tem nočemo reči, da odklanja delavstvo nadzorstvo. To je potrebno in se mu nihče ne zoperstavlja. Ne sme pa biti nadzorstvo izvedeno na tak način, da se ukinja značaj samouprave. Brezpogojno morajo upravo postavljati v svobodnih in tajnih volitvah samo člani prizadetih ustanov. Če tega ni, ne smemo govoriti o kaki samoupravi.

Nadzorstvo tudi ne sme biti postavljeno v taki obliki, da bi se vtikalo prav v potankosti poslovanja. Tako nadzorstvo bi pomenilo kuratelo in vezanje rok samoupravi. Kam pelje tako nadzorstvo, najbolj nazorno kaže zgodovina »Socialno ekonomskega inštituta«, ki se ni mogel, odnosno se ne more razviti največ zaradi tega, ker je nadzorstvo nad samoupravo takšno, da samoupravo onemogočuje.

Odkrito priznamo. Članstvo socialno delavskih ustanov se malo ali sploh nič ne briga za te ustanove. Nekatere mu postanejo celo tuje. Glavni vzrok je v tem, ker ni imelo dosedaj na njihovo upravo — razen do nedavnega na upravo Delavske zbornice — nobenega vpliva. Take razmere vplivajo in povečajo družbene bolezn.

Odgovorni činitelji pa so dolžni, da omogočijo članom socialno delavskih ustanov zavesti in občutek, da jih družba ne smatra samo za nekake kulije, ki morajo plačevati prispevke za nekatere ustanove, da pa so namenoma odrinjeni od njihovih uprav — ali še več, da služijo te ustanove samo za sredstvo nekakšnih zadev, ki nimajo prav nobene zveze z nameni teh ustanov. Tako stanje mora voditi do odpuščenosti in črnogledosti. Upajmo, da ne bodo te vrstice glas vpijočega v puščavi.

Rudarjem

Stavka je za nami. Bilo bi nes pametno gledati nazaj in obtoževati tega ali onega. Poglejmo raje v bodočnost in se borimo zanjo. Preteklost naj nas le pouči, kakšnih in katerih napak rudarji ne smemo delati.

Torej kaj je najbolj potrebno? Nezaposlene rudarje zopet spraviti nazaj na delo. Brez dela jih je še 27, med temi mnogo družinskih očetov. Druge se mi je posrečilo spraviti nazaj v delo. Zasluga gre tudi g. banu, ki je osebo posređoval zanje pri TPD.

Toda ne smemo izgubiti niti korajže niti dobre volje. Moramo delati še naprej, da se rane čim bolj zace- lijo. Brezposelni rudarji, zlasti pa njihove družine, so v veliki potrebi.

Sicer je TPD izjavila, da ne bo dala na račun divjih stavk rudarjem nič niti sedaj niti v bodoče; da bo dala vsem rudarjem povišek zopet tedaj, ko bo zopet nastopil moment člena 26. kolektivnega dodatka. Upam pa, da ni to zadnja beseda TPD niti v pogledu povišanja plač niti v pogledu zopetnega sprejetja še nezaposlenih rudarjev.

Pri vseh svojih zastopih imam pa vtis, da vedo vsi, s katerimi sem imel opravka, da smo rudarji med seboj

(Nadaljevanje na 2.strani.)

Strokovna poročila

Gibanje opekarskega delavstva

Na praznik sv. Treh kraljev se je vršil redni občni zbor »Strokovne skupine opekarskega delavstva« v Gor. Radgoni. Občnega zbora se je udeležilo precejšnje število opekarskih delavcev in članov godbenega odseka bivše godbe »Murec«. Za ekspozituro se je občnega zbora udeležil strokovni tajnik Pestotnik Janez iz Maribora. V svojem izjavljanju se je dotaknil dela strokovne skupine od početka njenega obstoja. V kratkih besedah je navzočim predložil, kaj je strokovna skupina v svojem delovanju za časa svojega obstoja dosegla. Omenil je tudi, da je napačno mnenje, ki zadnje čase prevladuje med delavstvom, da podjetje samo zviša plače. Ako bi bilo podjetje tako dobro, bi moralo samo uveljaviti minimalne plače, ne pa šele takrat, ko ga organizacija v to prisili. Omenil je tudi borbo v zadnjem poslovnem letu za uveljavljanje kolektivne pogodbe. Podjetje ni hotelo pristati na podpis pogodbe. Venomer se je temu vprašanju izmikalo z vsemi mogočimi izgovori. Toda zaveda naj se, da je sklep okroglega sestanka, ki se je vršil v Ljutomeru, da se za vsa opekarska podjetja v Ljutomerskem okraju ob pričetku sezone predložijo v podpis kolektivne pogodbe.

V preteklem letu tega ni bilo mogoče storiti, ker se niso bili vsi opekarski delavci na to pripravili. V bodočem poslovnem letu mora iti skupina na smotrno delo za uveljavljanje

(Nadaljevanje s 1. strani.)

razbiti, da ni med nami tiste enotnosti, resnosti in zavesti, ki jo nam bi dala le strokovna izobrazba in vzgoja. Ta je pa mogoča samo v delavskih strokovnih organizacijah. Zato, če hočemo ustvariti samemu sebi ugled in rudarsko stvar postaviti na trdne temelje, v strokovne organizacije. Nikar ne poslušajmo dotičnikov ali pa dotičnic, ki pridigujejo, da je strokovna organizacija nepotrebna. To je velika in usodna zmotna. Kako potrebna je strokovna organizacija, dokazuje dovolj nazorno naše sedanje razmere. Z vsem prepričanjem trdim, da jih ne bi bilo, če bi bili organizirani.

Če bi bili organizirani, bi bili bolj moški in značajni. Ne bi danes nekaj hvalili, jutri pa zopet grajali. Tudi zavest odgovornosti bi bila večja v nas. Smatram namreč pomanjkanje zavesti odgovornosti, če so nekateri delavski predstavniki o meni trosili zavestno razne laži. Vem pa, da tisti, ki so to delali, niso pri stvari dosti pomagali. Dobro vedo, da sem storil vse, kar je v moji moči. Zavedati se pa morajo, da sem končno le ubog rudar in da so zaradi tega moje moči zelo omejene. Toda na take pojave ne smemo nič dati. Zavedajmo se, da se ne smemo braniti, če gre za koristi skupnosti, prevzeti maso odgovornosti, četudi so težke, bridke in nevaležne.

Križnik Filip.

pogodbe. Zbirati mora med članstvom potrebno gradivo, ki se bo rabilo na pogajanjih. Le s takim smotrnim delom se dosežejo v delavski borbi uspehi. Kar je pa glavno ne sme biti med strokovničarji nikakih sporov, ki bi ogrozili obstoj skupine.

Delavstvo ne pozna intrig, ki jih delajo gotovi ljudje med delavstvom zato, da delavstvo razdvojijo. Prav povsod je za delavskimi nesoglasji tretji, ki ga delavci po svoji poštenosti ne poznajo ter tako krivdo zvrčajo na svoje tovariše, namesto da bi svojo pozornost obrnili na svojega izkoriščevalca. V bodoče vse spore na stran, med organiziranim delavstvom mora vladati tovariška vzajemnost. Gornjeradgonsko delavstvo se mora zavedati samo tega, da je započelo borbo za svoje življenjske koristi ter da od te borbe ne sme odstopiti.

Pri volitvah so bili izvoljeni v odbor sledeči tovariši: za predsednika

Rudolf Martin, Norički vrh 14, p. Gor. Radgona; za podpredsednika Mulec Viktor, Črešnjecji 118, p. Gor. Radgona; za tajnika Veis Anton, Črešnjecji 125, p. Gor. Radgona; za blagajnika Edesbruner Andrej, Črešnjecji 118, p. Gornja Radgona; za blagajnika namestnika Bračko Jožef, Črešnjecji 131, p. Gor. Radgona in Jančar Jožef, Norički vrh 15, p. Gor. Radgona. Odborniki: Golob Rudolf, Gor. Radgona in Grand Franc, Gor. Radgona. Nadzorstvo: Mulec Anton, Norički vrh 15, Gor. Radgona, Veis Anton, Jančar vrh št. 35, p. Slatina Radenci in Horvat Peter, Police 5, p. Gor. Radgona. Razsodišče: Grand Franc in Edesbruner Andrej.

Po volitvah je tov. Grand Franc govoril navzočim o delavski izobrazbi. Zaradi tega se bo v Gor. Radgoni odprla delavska knjižnica, katere naj se delavstvo oprime. Naglašal je, da je nujno da je delavstvo v tem času, v katerih živimo, solidarno in enotno. Bil je tudi razgovor o tečaju, ki ga bo JSZ priredila v Gor. Radgoni dne 28. januarja t. l. Sklenilo se je tudi, da se vrši prihodnji sestanek 2. februarja ter se s tem poziva vse delavstvo na opekarni, da se sestanka polnoštevilno udeleži.

Akcija za stavbinsko kolektivno pogodbo

Dne 15. januarja tega leta so se zopet sestali zastopniki delavcev in delodajalcev gradbene stroke. Dogovorili so se, da bo šla prihodnji teden deputacija delavcev in delodajalcev v Belgrad, da predloži gradbenemu ministru in še nekaterim drugim merodajnim činiteljem spomenico, po kateri naj se spremeni dosednji način oddajanja javnih del od strani države, banovine in drugih javnih oblasti privatnim tvrdkam.

Sedaj je največja zapreka za sklenjanje kolektivnih pogodb v gradbeni stroki člen 56. uredbe o minimalnih mezdah, ki se glasi: »Določbe te uredbe ne veljajo za dela, ki so jih oddale država, banovina ali samoupravna telesa z licitacijo pred uveljavljanjem te uredbe in se dotične prej sklenjene pogodbe ne morejo spreminjati na škodo države, banovine ali samoupravnega telesa.« Ker trajajo posamezna javna dela dalj časa, tudi nekaj let, in se v tem času, kot dokazujejo zadnji dogodki, zelo spreminjajo cene življenjskih potrebščin in ker ni možno po zgoraj navedenih dosedanjih določbah dobiti od strani države za javna dela kakih doplačil, pridejo delavci in podjetniki sami v težak položaj. Zaradi navedenih okoliščin prihajajo gradbena podjetja v položaj, da ne morejo prevzemati javnih del v smislu sedanjih predpisov. Vlada pa na predlog pooblastil finančnega zakona lahko to stvar spremeni. Zato so se obojestranski zastopniki zedinili, da bodo v zgoraj omenjeni spomenici to izpremembo od ministra zahtevali. Izprememba naj bi omogočila, da se oddaja javnih del določi tako, da bo v primeru porasta cen za pet odstotkov doplačano tudi že oddano javno delo.

Poleg navedenega bo deputacija tudi predložila spomenico, da se odločneje

nastopi zoper šušmarje in da se v tem smislu spremeni paragraf 47. obrtnega zakona.

Od uspeha navedene akcije v Belgradu je odvisno, kakšna bo nadaljnja borba za gradbeno kolektivno pogodbo. Kolektivno pogodbo samo hoče delodajalcev odklanjati, drugi del bi jo pa sprejel, oziroma sedanjo podaljšal, samo brez obveznega poviška plač. Za sedaj pa podjetniki niso hoteli pristati na noben obvezen povišek plač gradbenemu delavstvu.

Minimalne mezde

Sedanji val draginje je sprožil mezdno gibanje skoraj v vsej Sloveniji. V zvezi s temi gibanji pa je nastalo tudi vprašanje izpremembe uredbe o minimalnih mezdah. Osnovne minimalne mezde določa za vso državo minister za socialno politiko, na podlagi teh pa bani za posamezne banovine. Če se naj pomaga delavstvu v sedanji druginji, je potrebno, da se izpremeni uredba v pogledu osnovnih mezd.

Ugotoviti moramo namreč žalostno dejstvo, da je zelo veliko podjetij napravilo iz minimalnih mezd realne mezde. Minimalne mezde bi morale doseči le to, da ne bi bilo v državi delavca, ki bi bil plačan izpod minimalne mezde. Ne bi pa smele minimalne mezde predstavljati eksistenčnih plač.

Ker je tak položaj, moramo torej stremeti za tem, da se izpremeni uredba o minimalnih mezdah tako, da se povišajo osnovne mezde vsaj na 5,50 dinarjev.

Ali je podan trenutek za izpremembo uredbe?

Je. Člen 1. sedaj veljavne uredbe določa pod točko 3., da predpiše mini-

ster za socialno politiko novo osnovno mezdo, če se gospodarske razmere znatno izpremenijo.

S tem, da so se zvišale cene življenjskim potrebščinam, so se gospodarske razmere zelo izpremenile.

Ker more ban določiti za posamezne vrste delavcev minimalne mezde le na podlagi osnovne mezde in sicer za 50% višje, bo mogoče zboljšati minimalne mezde v naši banovini šele tedaj, če in kadar izda minister za socialno politiko novo osnovno minimalno mezdo.

Za 25. januar 1940 sklicuje minister anketo v Belgradu. Upajmo, da bo rodila ta anketa dobre sadove. Toda, tudi tedaj, če bo šlo vse hitro, bi mogli upati na zboljšanje minimalnih mezd šele s 1. ali 15. aprilom 1940.

Nova osnovna mezda stopi namreč v veljavo 60 dni po razglasitvi v »Službenih novinah«.

Živela skupnost kršćan. socialističnega delavstva

Naše zavedno krščansko socialistično delavstvo Jugoslovanske strokovne zveze v Zagorski dolini se v zadnjih letih kaj lepo razvija. Poleg vztrajne borbe in zanimanja za zboljšanje položaja celokupnega delavstva po naših revirjih ne zanemarljivo ostalega svojega delovanja. Na eni strani pridno skrbi za porast novega članstva in na ta način se je organizirala močna strokovna skupina zavednega delavstva, s katerim si utira pot v celoten svoj program. Skupnost krščansko socialističnega delavstva si je ustvarila lastni delavski pevski zbor. Krščanska delavska mladina je razvila lastni delavski prapor, simbol skupnosti tega delavstva. Vendar pa je to delavstvo čutilo še neko pomanjkljivost. Zamislilo si je še gospodarsko osamosvojitve. — Nič ne pomagajo razna podtikavanja in izigravanja. Delavstvo tudi samo ve in razume, da časi niso rožnati, v katerih si je začelo kovati svojo bodočnost. Ve pa tudi, da mu nihče, razen samo po svoji skupnosti, ne ustvarja boljše bodočnosti. — So pa še ljudje, ki hočejo to skupnost razumeti in tej skupnosti tudi pomagati. Zaradi tega opozarjamo vse naše članstvo in tudi ostale prijatelje, da se te zadnje ustanovitve naše skupnosti, to je naše »Delavsko-kmečke nabavljalne in prodajne zadruge oklene za vso svojo ljubeznijo, da bo vsak njen član. Glavna trgovina je v hiši g. Fliska, poslovalnica pa v Čolnšah. Obe že poslujeta. Skrbeli bomo za vsestransko in solidno postrežbo. Kdor pa želi kakšnih informacij, naj se obrne na tov. Bantana, načelnika zadruge ali ostale odbornike, ki so bili ob ustanovitvi izvoljeni.

Važno za izseljence v Franciji

Francoski parlament je odobril pogodbo med Jugoslavijo in Francijo o delu in pomoči, ki je bila sklenjena 29. junija 1932. S to pogodbo so jugoslovanski delavci popolnoma izenačeni s francoskimi v pogledu dela in pomoči v boleznih, ob nezgodah in onemoglostih.

Od Betlehema do Golgote

Božično ozračje je za trenutek odmaknilo naše misli od vsakdanjih težav. Toda že drugi božični praznik nas je postavil zopet v bridko realnost. Ohajali smo god sv. Štefana, prvega borca, ki se je boril za novo družbo v smislu Kristusovega nauka, prvega borca, ki je tudi daroval svoje življenje za ta nauk.

Simbolična resnica je to: Da se moramo stalno boriti. Zlasti pa tedaj, če smo napovedali boj vsej skvarjenosti sedanjega družbenega reda in če smo napovedali boj tem razmeram v imenu krščanstva.

Naša borba velja kapitalizmu. Zavedati se moramo, da je sedanjega socialnega zla z vsemi posledicami vred kriv kapitalizem. Dokler bo vladal on, je nemogoče osvoboditi delovnega človeka in mu priboriti take razmere, kakršne človeku gredo.

Kapitalizem predstavlja dograjen sistem. Ta sistem se ne kaže le v gospodarstvu, ampak posega v vse panoge in tudi v družbeno in državno zgradbo. Če hočemo premagati kapitalizem, ga ne bomo napadali le v gospodarskih izrodkih, ampak ga moramo izriniti iz družbe sploh.

Pomniti pa moramo, da kapitalizem ni kapital. Kapital je sredstvo, ki je potrebno za izvrševanje gospodarstva, kapitalizem je sistem, ki usmerja, kako naj se uporablja kapital in komu v korist. V kapitalizmu je gonilna sila egoizem, zato je izrinjen iz njega človek in njegove pravice.

Kaj moramo še pomniti? Kapitalizmu nasproten sistem je socializem. Socializem je tisti družbeni sistem, ki gre za tem, da izboljša razmere človeške družbe na podlagi določenih načel. In ta so: dela ustvarja prvenstveno dobrine človeške družbe. Vso gospodarstvo in družba mora biti urejeno tako, da bo v službi človeka. Socializem ni marksizem. Marksizem je ožji kot socializem. Napačno je torej, če se enači socializem z marksizmom. Kapitalisti ga enačijo namenoma, da bi zbili s tem njegovo agitacijsko silo.

Brez dvoma je kapitalistični gospodarski sestav in iz njega izvirajoči družbeni sistem v veliki krizi. Zlasti je velika duhovna kriza, ki jo je povzročil kapitalizem: korupcija, uničenje družine, z eno besedo, uničenje so domala vse pravne sile narodov in človeštva. Če hočemo služiti osvobodilni ideji proletariata in človeštva sploh, se moramo v prvi vrsti boriti za zmagovito pravno načelo. Zaradi tega moramo napovedati boj polovičarstvu. Posebno

pa moramo napovedati boj meščanski moralni, pa če si tudi nadene krščansko obleko.

In kakšna je ta meščanska morala? Meščanstvo propagira zlato sredino. Znajde se pa tudi, če je potrebno, na desnici ali pa na levi. Če so družbene razmere napete, je celo zelo radikalno. Meščanstvo je istočasno pacifistično, če je treba je tudi za vojno. Meščanstvo je za fašizem, če so pa razmere temu nasprotno, je tudi za demokracijo. Saj smo kaj takega pred kratkim doživljali tudi pri nas v Sloveniji in še doživljamo.

Meščanstvo je visoko nacionalno, pa tudi internacionalno, če je treba. Včasih je protiboljševiško orientirano, če zahtevajo nepredvideni dogodki preorientacijo, pomežikuje tudi z boljševizmom.

Delovni človek pa mora zavreči meščansko moralno in ustvariti lastno moralno, katere podlaga mora biti brezpogojna poštenost. Delovni človek pa mora imeti trdno in stalno smer. Brez te smeri ni niti gibanja niti borbene sposobnosti. Le taka smer bo mogla vcepiti delovnemu človeku zavest odgovornosti ne le zase, ampak za ves delovni razred. Če imamo tako zavest, vemo, da spadamo vsi delovni ljudje skupaj v isto vrsto.

Sicer vpije kapitalizem, da to ni

prav, češ da je to razredni boj in da vlada marksizem. V tem pogledu se le učimo od kapitalistov! Saj jih vidimo, kako drže skupaj, če gre za njihove koristi. Vsi so složni: framasoni, pravoslavni, katoličani, mohamedanci, starokatoličani, protestanti. Tudi delovni človek mora iti preko vseh kapitalističnih nasprotovanj v delovno enotnost.

Kaj je z razrednim bojem? Ta je tukaj. Katoliški sociolog Klug pravi, da bi bilo nes pametno tajiti kaj takega, kar obstaja. In razredni boj obstaja. In ker obstaja, ga tudi priznavamo. Toda povzročitelj in njegov nosilec ni marksizem, ampak kapitalizem. Dokler bo obstajal kapitalistični gospodarski in družbeni red, bo obstajal tudi razredni boj in delavstvo se mora udeleževati v tem razrednem boju ter mobilizirati vse svoje sile.

Res je: človeška družba mora biti urejena organsko. Njen organizem lepo predstavlja stroj človeškega telesa. Vsak del ima svojo funkcijo, a vsi skupaj predstavljajo lepo harmonijo in usposablajo telo za njegove naloge. Tudi človeška družba mora biti tako sestavljena. Danes ni. Zlasti niso danes zgrajeni sestavni deli človeške družbe, to je posamezni stanovalci. Dokler bo vladal kapitalizem, je to tudi nemogoče. Kajti kapitalizem

Do naših krajev

Gor. Radgona

V nedeljo 28. januarja bo v prostori gostilne Šajher v Podgorju celodnevni delavski tečaj, ki ga bo organizirala JSZ. Tečaj je namenjen vsemu delavstvu v okolici Gor. Radgone, da se seznani z vsemi važnimi vprašanji, katere nujno potrebuje v svojem vsakdanjem življenju. O programu tečaja in o predavateljih bomo še poročali. Pozivamo vse skupine v okolišju Gor. Radgone, da o tečaju obvestijo svoje članstvo.

Na Svečnico 2. februarja bo članski sestanek za opekarske delavce v Crešnjevcih pri Kremlju. Sestanek bo ob pol 10 dopoldne. Vse članstvo pozivamo, da se sestanka udeleži. Z večnim godrnjanjem ne bomo nič dosegli, pač pa bomo javnosti pokazali, da smo zreli za delavsko borbo.

Trbovlje

Članski sestanek skupine rudarjev bo v ponedeljek, 22. t. m. ob pol 5 popoldne v tajništvu. Podano bo poročilo o intervencijah za rudarje in upokojece. Pridite vsi!

Zamudnike ponovno opozarjamo, da poravnajo zaostale prispevke na članarini ali pa naj odpovedo članstvo svojemu podblagajniku, ko jih obišče.

Dobrova

Naša pošta!! Takoj navedemo vzorec primer: Iz spodnjega dela občine je več vrtnarjev in sadjarjev v svojem strokovnem društvu na Viču, ker jim je to bolj primerno. Tudi letos so posamezniki prejeli vabila za občni zbor, ki je bil 6. I. 1940. Ta vabila so bila oddana na pošto dne 4. I. Dospela so na Dobrovo 5. I. Dobili pa smo jih prizadeti v roke šele dne 9. januarja 1940, to je 3 dni pozneje kot je bil občni zbor!

Pošta na Dobrovi je tako obremenjena, da naj bi merodajni činitelji vendar to uvideli in poskrbeli še za enega pismonošo. Na robu Ljubljane smo, pa ne moremo imeti dnevnega časopisa, ker bi prejeli sobotno izdajo šele v torek, kljub temu, da je tukaj industrija in obrt, pa še polno delavstva. Ako upoštevamo samo tri vasi: Kozarje, Vrhovce in Podsmreko, je prizadetih nad 400 družin zaradi take dostave pošte.

Naj ve poleg drugih tudi pošto ravnanjstvo v Ljubljani, da je tako stanje za predmetne kraje takorekoč

Tudi »Delavsko pravico« prejemamo, če je bila oddana na pošto v petek, šele prihodnji torek.

Škofja Loka

Strokovna skupina oblačilnega delavstva JSZ Škofja Loka naznanja vsemu članstvu, bližnjim skupinam, vsemu delavstvu škofjeloškega okraja, somišljenikom delavstva in vsej javnosti, da priredi v nedeljo 21. januarja 1940 ob pol 4 popoldne v Prosvetnem

domu v Stari Loki igro »Mrak«, dramo v 3 dejanjih. Spisal: Peter Petrovič. Ker je čisti dobiček namenjen za spomenik dr. J. Ev. Kreku v Ljubljani, upamo, da se boste v polnem številu odzvali našemu povabilu. Delavstvo in tudi drugi! V nedeljo vsi v Stari Loki! Predprodaja vstopnic pri g. hišniku v Starološkem domu.

Kranj

V nedeljo 21. t. m. bo v prostorih gostilne Lukež v Kranju članski sestanek naše skupine delavstva in namučanstva JSZ. Sestanek se bo pričel ob 9 dopoldne. Ker bo sestanek važen, vabimo članstvo, da se ga polnoštevilno udeleži.

V petek 19. januarja ob 6 zvečer bo v prostorih hotela »Stara pošta« v Kranju javno protidraginjsko zborovanje. Na zborovanju bodo govorili zastopniki vseh svobodnih strokovnih organizacij.

Ker je potrebno, da tudi delavstvo, ki je najbolj prizadeto, pove svoje besede, vabimo članstvo in tudi druge, da se v kar največjem številu udeleže zborovanja.

Vevče

Redni letni občni zbor »Strokovne skupine papirničarjev Vevče« bo v nedeljo 3. marca ob 9 dopoldne v prostorih gostilne Cirila Gašperlina v Vevčah. Člani, članice! Odbor in vsi bomo dali račun in obračun o svojem delu. Zato vsi do zadnjega na občni zbor.

Nazarje

Na Svečnico 2. februarja se bo ob 8 dopoldne v dvorani gostilne Remic vršil redni letni občni zbor naše skupine z običajnim dnevnim redom. Vse člane in članice vabimo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže. Pride tudi zastopnik centrale. Ker so občni zbori merilo našega dela in moči, je dolžnost vsakega delavca, da se ga udeleži.

Št. Vid

Dne 15. t. m. je imelo delavstvo tovarne »Stora« sestanek, ki je bil prav dobro obiskan. Znamenje, da gre za važne delavske zadeve. Pa je bilo tudi res kaj poročati na sestanku. Delavski zastopniki so imeli v zadnjih dneh več intervencij, katere so imele delne uspehe. Ugodno se je uredilo vprašanje zaposlitve v barvarni. Zastopniki delavstva so tudi predložili prošnjo za 27. plačo, ki so je bili deležni delavci običajno ob praznikih. Reklo se nam je, da bo o tem sklepal upravni odbor. Na drugi strani pa so govorice, da je mogoče misliti na to plačo šele v aprilu. Nam je to nerazumljivo. Delavstvo rabi nekaj približkov sedaj, ko je imelo ob praznikih več izdatkov, na drugi strani pa manj dohodkov. Zaradi tega se delavstvo ne bo moglo zadovoljiti s takim stališčem vodstva tovarne, kar se pa tiče obževanja z delavstvom, predlaganja pritožb, želji ali prošenj, so se razmere zelo spremenile

napaka. Če bi zavzeli tako stališče, bi bilo o napakah mogoče mirno in v prijateljskem duhu razpravljati. Če se pa napada marksizem iz neke zagrizenosti, ali pa celo pod krinko krščanstva v obrambi kapitalizma, potem je sigurno, da rodi tako udejstvovanje notranji odpor in nezaupanje nasproti veri. Tisti, ki nastopajo v imenu krščanstva odnosno katolištva, zlasti pa politiki, bi morali kazati več dejanskega krščanstva, ki se odraža ravno v pravičnosti in ljubezni.

Zaradi napačnih in enostranskih — večkrat namerno enostranskih nastopov, se vceplja v marksistične pripadnike prepričanje, da je krščanstvo zavrnjen kapitalizma. To prepričanje je pa dejstvo in s tem dejstvom moramo računati. Kdor noče priznati tega dejstva, ne bo mogel tudi razumeti, kakšna je naša prva naloga v tem pogledu.

In ta naloga je, pokazati in dokazati, da krščanstvo ne štiti kapitalizma; da tudi kristjani kot taki tega ne delajo. Če pa kdo to dela, ta ne dela krščanstva, ampak krščanstvo celo grdo zlorablja. Na ta način bi se mogli najuspešneje boriti proti zmotam marksizma. Dokler pa ne bomo šli po tej poti, bomo maso le še bolj odtujevali od krščanstva in jo utrjevali v

Brezploden boj

Na moj članek v »Delavski pravici« z dne 21. decembra 1939 pod naslovom »JSZ in politika« se je oglasil »Slovenski delavec« in posvetil jugoslovanski strokovni zvezi nad eno stran, članek sam pa je pisan v tako sovražnem duhu do JSZ, da nepodpisani članek prav nič ne izbira med stvarnostjo in nestvarnostjo, med resnico in neresnico, med dostojnostjo in nedostojnostjo, ampak v svoji zagrizeno sovražni nestrpnosti nameče na JSZ prav vse, samo da jo čim bolj »razkrinka«. Članek sam po svoji duhovni vrednosti ne zasluži nobenega odgovora, pač pa odgovarjam samo zaradi tega, ker članek sam, v celoti kot je, dokazuje dovolj jasno, kako velika nervoznost vlada med voditelji ZZD, ker JSZ, namesto da bi propadla, raste.

Podobnih člankov o JSZ smo brali že večiko, še preden je bila rojena nova delavska organizacija. Pri tem članku se ne moremo znebiti njegovega posebnega namena, kar pri prejšnjih v taki meri nismo opazili. Vso zadevo ima namreč še vedno oblast v svojih rokah in zato odgovarjamo samo pred njo in nikomur drugemu. Kako da se ravno sedaj postavlja »Slovenski delavec« na stališče nekakega javnega izpraševalca naše vesti, je pač njegova zadeva. Povem pa jasno in odkrito, da se tudi takih podtikanj, ki nam jih servira, ne bojimo. Če nam bo vsa ta vprašanja stavil za to poklicani činitelj, nimamo prav nobenega strahu nanje odgovoriti. Upamo pa, da bo kmalu prišel čas, ko bomo lahko postregli naši javnosti s celim članom »Slovenskega delavca« in tudi s primernimi pripombami. Takrat pa gotovo ne bo ta članek delal časti krogu »Slovenskega delavca«.

V svojem odgovoru dne 21. decembra 1939 sem odkrito priznal, da se člani JSZ lahko zanimajo za politično

v dobro. Imamo občutek, da smo šele z novim gospodom iz vodstva dobili osebo, ki ima smisel in voljo, da se poglubi v delavsko dušo in da razume težnje delavstva. Na sestanku se je opozarjalo, da so vsa izboljšanja samo uspeh organizacije. Zaradi tega se pa mora organizacija še bolj izgraditi. In zato: vsak v organizacijo!

Laško

V nedeljo 21. t. m. ob pol 9 dopoldne pri Sv. Jederti v običajnih prostorih članski sestanek naše skupine. Na sestanku prideta kot govornika tovarniš Križnik iz Trbovelj in tovarniš Rozman iz Ljubljane. Z ozirom na zadnje dogodke v revirjih bo sestanek zelo važen. Zato naj nikogar ne manjka. Po sestanku se bo vršila seja strokovne zveze rudarjev JSZ, na kar vse odbornike zveze opozarjamo.

Hrastnik

V nedeljo 21. t. m. ob 4 popoldne se bo vršil članski sestanek naše skupine v običajnih prostorih. Sestanek bo zelo važen. Zato prosimo, da se ga članstvo polnoštevilno udeleži.

njenem odtujenem zadržanju nasproti krščanstvu.

Mi krščanski socialisti vršimo tudi glede tega zelo važno, naravnost misijonsko delo. Delavstvo, tudi marksistično, mora vedeti, da vse, kar delamo v borbi za delavstvo, izhaja iz našega globokega verskega prepričanja in življenja. Da nam ravno to naše krščansko prepričanje naravnost ukaže, da hodimo po tej poti.

Še več. Naše delovanje dokazuje, da smo ravno kot iskreni kristjani nujno neizprosni nasprotniki kapitalizma, ker je krivičen, ker ruši vse pravne in naravne osnove, na katerih bi moral biti zgrajen družbeni red, če naj bo tak, da bo zadovoljil človeka in vse njegove potrebe.

Res je, da ni naša pot lahka, da nam nalaga ta pot težka bremena in da je naša pot trnjeva. Zavedati pa se moramo resnice: Če hočemo odločilno in pozitivno sodelovati v boju za novo družbo, moramo to vprašanje zagrabiti v celoti. Nobenega omahovanja, nobenih kompromisov. Težka pot, polna trpljenja. Toda le Golgota je odresila svet in človeštvo. Tisto gibanje, ki se izogiblje Golgoti, je zapisano smrti. Mi pa hočemo živeti, naše gibanje ohraniti zdravo, živo, borbeno. Zato se ne odrečemo in se tudi v bodoče ne bomo odrekli Golgoti.

življenje. Kot svobodni državljani pa imajo tudi za to pravico, kot zavedni delavci celo dolžnost. Nešteto je vprašanj, ki se tičejo delavskega gibanja, ki pa ne spadajo na področje strokovne organizacije. Mar mislijo visokomoralni »Slovenski delavci«, da se bo naš strokovno organiziran delavec ukvarjal samo s posredovanji, prošnjami in mezdami gibanja, svojo lastno politično pravico in svoja vprašanja pa zanemarjal in prepuščal, ne vem komu? Toda to politično zanimanje je popolnoma samostojno. Da bo pa odgovarjalo potrebam tudi strokovnega gibanja ali pa tudi idejnemu smernicam našega gibanja, na to bodo pazili že delavci sami. Prav gotovo pa je, da na politično življenje gleda delavec iz krščanskega socialnega gibanja malo drugače kot pa voditelji ZZD ali pa krog njihovih ustanoviteljev. Korist delavstva pa je, da se uveljavlja kot samostojna enota i strokovno i politično in da tudi iz političnega življenja kot celota iztisne čim več zase. To je hotel dr. Krek, zato je vedno poudarjal samostojnost in neodvisnost delavskega gibanja. Toda samostojnost moramo pojmovati tako, da je strokovno gibanje popolnoma neodvisno od političnega in nasprotno.

To, kar se je v povojni dobi godilo z delavskimi strokovnimi organizacijami od strani političnega življenja, je bilo popolnoma napačno. Saj je politika vseskozi izrabljala strokovne organizacije v svoje strankarske koristi in jih tako odvajala od njihovih pravih nalog. Prav zato je socialno vprašanje trpelo in delavska borba propadala, bodisi moralno bodisi dejansko na terenu. Zato pa morata biti strokovna organizacija in politična stranka dva samostojna činitelja in ne smeta poznati kake medsebojne organizacijske podrejenosti.

Posledice tega izrabljanja se jasno zrcalijo iz stanja delavskih zavodov. Ti zavodi spadajo po socialni zakonodaji absolutno v področje delavskih strokovnih organizacij. Zakon predvideva volitve, za katere postavijo kandidatne liste edinole delavske strokovne organizacije. Toda dejanski položaj nam jasno kaže, kako malo se je vseskozi upošteval zakon. Naše socialno zavarovanje še sploh ni imelo volitev od svoje ustanovitve. Del. zbornice pa šele dvakrat. Vsakokratni režimi so po svojih političnih strankah imenovali svoje lastne zastopnike v socialnem zavarovanju, preteklo leto pa je še Del. zbornica dobila svoje vodstvo od te strani. Vsa leta so svobodne delavske strokovne organizacije zastojno zahtevale zakonito stanje v delavskih zavodih. Zato pa vsi ti zavodi ne delujejo tako, kakor bi morali, in bojimo se, da bodo popolnoma izgubili svoj prvotni namen.

Zaradi tega ne sme delavsko strok. gibanje poznati nobene politične podrejenosti niti kakega strankarskega izrabljanja, kot ga ne najdemo pri delodajalskih organizacijah. To zahteva nujno čas in pa zdrava delavska politika. Stališče, ki ga zastopa naše kršč. soc. delavsko gibanje načelno in praktično že od svoje ustanovitve, pa dovolj razumljivo dokazuje, da niti JSZ ozi. njeni voditelji ne morejo ustanavljati svoje politične stranke, niti JSZ sama ne more pomagati pri ustanavljanju kake politične stranke. Možno pa je, kar sem že zadnjič napisal, da se člani JSZ zanimajo za politično gibanje kot svobodni državljani, kateri imajo kot taki polno pravico in tudi dolžnost.

Zanimivo pri tem zadnjem dogodku je, da so se naši »Slovenski delavci« s spremljevanjem nekaj drugih listov (predvsem se odlikuje kranjski »Gorenjec«) vrgli z vso silo na JSZ. To pa je glavni namen sivega napada »Slovenskega delavca«. Že zadnjič sem napisal, da se je nova delavska organizacija ustanovila na pobudo politične javnosti, ker je kršč. soc. delavsko gibanje zahtevalo svobodno in neodvisno udejstvovanje tudi v skupnosti političnega življenja. Ker na to zahtevo gotovi krog odgovornih ljudi ni hotel pristati, naše gibanje pa podrejenosti ni moglo priznati zaradi zdravega socialnega napredka, je pač politični del ustanovil svojo lastno delavsko organizacijo, ki pa bo v celoti služila koristim političnega udejstvovanja.

Ta nova delavska organizacija je lani obhajala že štiriletnico svojega obstoja. Prva naloga te nove organizacije je bila, da razdrobi JSZ in da

je ustvaril dva razreda: kapitaliste, ki izkoriščajo delovne sile delovnih slojev, in delovne sloje, ki morajo služiti in hlapčevati kapitalistom. To so dejstva, ki obstojajo in katere potrjuje vsakdanje življenje.

Mi in marksizem. Gotovo je, da se ločimo v svetovnem nazoru. Kot krščanski socialisti zavračamo materialistični svetovni nazor. V tem pogledu ne gremo in ne bomo šli nikoli skupaj. Vendar pa lahko rečemo, da smo si edini v tem, da se moramo boriti proti kapitalističnemu gospodarstvu in družbenemu redu, da se moramo boriti proti vsem metodam, ki omogočajo izkoriščanje tujega dela, da se borimo za novo družbo. V tem smo si enotni in je mogoče sodelovanje, toda v duhovnem in naravnem pogledu smo samostojni.

Ali so vsi pripadniki marksizma materialisti? Za nas mora biti važno to, da sta na primer najmanj dve tretjini slovenskih marksistov še verni. Imajo pa predsodke nasproti veri in verskemu udejstvovanju. Predsodki izvirajo zelo veliko zaradi napak, ki jih delamo katoličani sami.

Zdi se mi, da smo premalo objektivni nasproti marksizmu. Mi bi morali marksizem vrednotiti odkrito ter pošteno. In bi rekli: »V tem imaš prav in je to tudi naše. V tem in tem je pa

Razgledi

Holandija in Belgija sta v največji pripravljenosti. S to novico se je začel ta teden v zunanji politiki. Belgija je poklicala v vojsko tudi nove letnike rezervistov. V nedeljo se je vršila tudi izredna seja belgijske vlade. V obeh državah je samo malo ukrepov še potrebnih, da se bo lahko reklo, da sta obe državi imeli splošno mobilizacijo vseh vojnih sil. V primeru splošne mobilizacije bo imela Belgija en milijon vojakov. Ali bodo lepega dne prenehala poročila z zapadne fronte? Razen delovanja patrolj, nikakega vojaškega gibanja.

Odmevi sestanka med Ciano in Szakyjem, to je med italijanskim in madžarskim zunanjim ministrom, so še vedno zelo aktualni za splošni evropski položaj. Posebej pa je ta se-

ona stopi na njeno mesto kot edina organizacija krščanskega delavstva. Iz tega vidika moramo smatrati vse silne napade na JSZ iz preteklega doba pred ustanovitvijo nove delavske organizacije in vse napade po ustanovitvi do najnovejšega časa. Samo tako lahko razumemo docela tudi zadnji napad v »Slovenskem delavcu« pod naslovom »Razkrinkana JSZ«.

JSZ je v tem boju izgubila le viničarje, pa še ta izguba je v veliko večjo škodo viničarjem samim kakor pa JSZ. Naše članstvo je vso to borbo dobro razumelo in je kljub silnim viharjem okrog nas vztrajalo na svoji poti in ob vsaki priliki jasno in odločno manifestiralo za ideje krščanskega socializma in Jugoslovanske strokovne zveze. Če je vztrajalo do sedaj in če je bila vsa borba nasprotnikov, ki so v tem času segali s svojo roko v Hamburg in tudi v Belgrad, zastoj, je končno borba JSZ dobojevana. Naše članstvo je delavsko zavedno in borbeno. Zato bo vodilo boj za pravico in poštenost v javnem, gospodarskem in zasebnem življenju tudi naprej, dokler ne bo pridobilo častnega mesta v družbi tudi slovenskemu delavstvu.

Čas, ki bo prinesel tudi Slovincem novo življenje, se hitro bliža. Takrat boče postati naše gibanje važen činitelj pri graditvi novega življenja in prav zato se ne pusti streti. In od tu izhaja vsa nervoznost v okolici »Slovenskega delavca«, ki hoče še v zadnjem trenutku onemogočiti delovanje JSZ. Toda gospodje, članstvo JSZ stoji hrabro na straži in se ne bo umaknilo iz svojih postojank niti za korak. To zahteva od nas delavska čast, pravica in poštenje. Zato pa je ves boj proti JSZ iz kakršnega koli vira in sredstev brezupen. Kajti vse blato, ki ga kdo meče na nas, bo končno obležalo na njem samem.

S tem člankom pa obenem zaključujem tudi polemiko s »Slovenskim delavcem« v tej zadevi.

Srečko Žumer.

Delavska PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Izhaja vsak četrtek popoldne, v primeru praznika dan prej. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22-I. — Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo, Miklošičeva 22-I. Oglasi po ceniku. — Telefon št. 4948. Stevilka pošt. čekovnega računa 14.900.

Posamezna številka 1 din. Naročnina: za 1 mesec 4 din, za četrt leta 10 din, za pol leta 20 din, za leto 40 din. Zamejstvo mesečno 7 din, letno 70 din.

Urejuje in odgovarja Rozman Jožko v Ljubljani. Izdaja za konzorcij »Delavske pravice«. Srečko Žumer, Ljubljana. Tiskalna Zadruga tiskarna r. z. o. z. v Ljubljani, Tyrševa c. 17 (Maks Blejce)

MALI OGLASI

POSAMEZNA BESEDA 50 PAR

Ako ste delavci resnično zavedni, potem vlagajte svoje prihranke v PRVO DELAVSKO HRANILNICO IN POSOJILNICO V LJUBLJANI.

Tudi delavske organizacije imajo svoj denar pri nas.

PREMOG in DRVA kupite ugodno pri Podobnik Vinko v Ljubljani, Tržaška cesta 16. — Telefon 33-13.

stanek važen za razplet dogodkov na Balkanu. Vplivni italijanski časopisi so zapisali ob tej priliki, da Italija ne dela na tem, da bi se sklenil splošni sporazum vseh balkanskih držav. Italija želi in pomaga le zbližanju onih balkanskih držav, za katere je potrebno, da uredijo svoja medsebojna razmerja in nastopijo skupno. »Rim nima ofenzivnih ciljev ali načrtov proti Rusiji, toda trdno je odločen braniti ureditev Podonavja in Balkana proti eventualnim boljševiškim intrigam in to iz istih razlogov, kot je to velikodušno in brez lastnih koristi storil v Španiji, branec sedanji red. Ta politika zahteva, da se vsa neso-glasja v podonavsko-balkanskem ozemlju čimprej prepresejo in rešijo v duhu pravičnosti in medsebojnega razumevanja. Tako je zapisala italijanska revija »Relazioni Internazionali« o italijanski politiki na Balkanu. Listi poudarjajo, da Italija s tako politiko ščiti tako svoje koristi kakor tudi koristi balkanskih držav. Ali bo šla politika balkanskih držav tako pot, ko sta jo zamislila Italija in Madžarska?

Ureditev razmer na Balkanu, to je ureditev razmer med balkanskimi državami, se je splošno smatralo kot predpogoj, da bi Balkan zase pomnil veliko moč. Za to ureditev so se sedaj začele že zanimati tudi druge države. Kot je bilo že ponovno zapisano, je ureditev medsebojnih sporov med državami, ki pridejo v poštev, težka. Romunija bi morala odstopiti del ozemlja Madžarski, del ozemlja pa Bolgariji. Romunija ima tudi del nekdanjega ruskega ozemlja. Bolgarija ima zahteve tudi napram Grčiji, preko katere hoče dohod na Egejsko — Sredozemsko morje. Ako bodo te zahteve postavljene na dnevni red, tako kot sedaj, tedaj bi za Romunijo to pomenilo, da mora takoj dopustiti odstop velikih kosov sedanjega državnega ozemlja. Romunija je že povedala, da tega nikoli ne bo storila. Že po češkem zgledu je videla, da pomeni odstopanje majhnih delov lahko razpad države. Vendar je sedaj vse to urejanje še v dobi pogajanj. Za Madžarsko posredujejo pri Romunih njeni prijatelji, pri Bolgarih pa posredujejo Turki. Videti je, da bo tekom meseca dni precej jasno, koliko so razna posredovanja uspeša.

Madžarsko časopisje piše, da so po sestanku med italijanskim in madžarskim zunanjim ministrom postala zelo važna vsa vprašanja, ki jih ima Madžarska do svojih sosednih držav. Obenem pa so tudi zapisali, da je popravljanje meja odloženo na ugodnejše čase. To bi se reklo, da je Madžarska postavila svoje zahteve in da zahteva zaenkrat zagotovilo in varnost, da se izpolnijo vsaj kasneje.

Balkanska konferenca, ki bo febru-

Za življenje!

Delavstvo je opravičeno pričakovalo, da bo našlo večje uvaževanje v svojem težkem gospodarskem položaju, ki ni bil nikoli rožnat. Zaradi draginje je postal pa še težji. Toda zmotilo se je. Za vsako paro povišanja se mora ostro boriti. Podjetja ponujajo in dajo je od 5—40%. 15% povišanja so že redka. To dokazuje, da nima odločujoča javnost smisla za delavčeve težave. Konju dajejo toliko, kolikor potrebuje, da si ohrani svojo delovno silo. Le za delavca-človeka se ne brigajo. Saj jih delovni trg nudi več kot dovolj. Če omaga eden, jih hoče zasedi njegovo mesto deset ali še več.

Delavske strokovne organizacije imajo zelo težak položaj pri takih razmerah. Položaj je pa tudi zaradi tega težji, ker se delavstvo premalo zanaša za svoj položaj. In vendar gre za njegovo golo življenje! Zaradi tega ne sme ostati pasivno, tiho, ampak mora tudi javnost opozoriti na svoj težak položaj. Pa tudi samo se mora poglobiti v to življenjsko vprašanje.

Na to moramo delati z vsemi sredstvi. Eno izmed teh sredstev so tudi javni shodi. Tak shod pripravljajo strokovne organizacije tudi v Ljubljani, ki bo v začetku februarja t. l. Opozorjamo že sedaj delavstvo na ta shod. Vsak mora storiti svojo dolžnost in pomagati, da se bo vprašanje delavčeve eksistence pričelo reševati z večjo skrbjo in pozornostjo kot do sedaj.

arja meseca v Belgradu, bo razpravljala o vseh vprašanjih, ki leže med balkanskimi državami še odprta. Po tej konferenci se bo tudi videlo, koliko so uspela posredovanja za pomirjenje med balkanskimi državami. Za balkansko konferenco in njene sklepe kaže že sedaj zanimanje vse evropske časopisje. Listi pišejo, da sta se pred vojno dve evropski sili zanimali za Balkan. Sedaj je ena veselila

pričela drugače gledati na Balkan, toda zato je stopila na njeno mesto z istimi težnjami. Sovjetska Rusija. Francoski listi pišejo, da bi bilo želeli, da bi se sklenil čisto zaključen blok med Madžarsko, Jugoslavijo, Romunijo, Bolgarijo, Turčijo in Grčijo. Le tak blok bi mogel napraviti močan jez proti imperialističnim težnjam ter biti obenem jamstvo miru na Balkanu. Čigave želje se bodo izpolnile?

Pismo uredniku

Tovariš urednik!

V št. 2 »Delavske pravice« pod naslovom »Še o boju proti komunizmu«, je članek zbral snov, ki je enaka našim razgovorom prav zadnje tedne. Misli pa mi nehoti uhajajo za 15 let nazaj. Bil sem v Trbovljah na delu. V samskem stanovanju, kjer sem stanoval, — bilo nas je v eni sobi 17 — smo imeli marsikako debato. Tudi čitali smo mnogo. S tov. P. sva imela skupno naročenega »Slovenca«, ki je bil na razpolago tudi ostalim. Tisti čas je neka struja — bilo je to v času, ko je strahovala Orjuna — sumila trboveljske knape komunizma. »Slovenec« se je takrat krepko postavil v obrambo za te osumljence in advokatu, ki je bil v prijateljstvu s »Slovencem«, se je dovolilo, da je zastopal gori navedene, ker so bili kazensko zasledovani. Nekam samozvestni in ponosni smo bili takrat na miselnost slovenskega katoliškega gibanja in njega časopisja.

Leta so minila, časi so se spremenili, s časom pa še bolj ljudje. In danes stojimo pred dejstvom, da tisti časopis, ki je pred 15 leti korajžno zagovarjal trboveljske knape, pozna za nje le še grajo in jih zmerja tako kot so jih takrat pač drugi. Pa je vendar v borbi trboveljskih rudarjev med ta-

krat in danes velika razlika. Takrat so rudarji hoteli dokazati, da so Trbovlje rudarske in da tu ni mesta za nasilneže od zunaj. Danes se pa rudarji bore le za kos kruha in nič drugega. Nočemo trditi, da je bila bivša stavka povsem premišljena, a najodločnejše moramo obsojati podle napade, ki jih na račun delavstva troši časopisje. Namen je seveda jasen. Delavstvo je treba v njegovi borbi oslabiti z izrabljenimi klevetami, da se tako ustvari javno mnenje, češ da je podjetje silno socialno, da je dalo vse, kar je moglo, da pa rudarji pretiravajo. Delavstvo se mora tudi iz tega kaj učiti.

Iz teh vrstic vidimo, kako si skuša naša liberalna in klerikalna gospoda kovati politični kapital. Kadar ima oblast, je na strani podjetja (kapitala), v nasprotnem slučaju pa, saj na videz, simpatizira z delavstvom. Mi delavci pa zahtevamo, da nas podpre v naši pravični borbi prav tisti, ki ima za to sredstva, to se pravi, ki ima moč in oblast. Kdor naših upravičenih zahtev ne pozna, takrat naj tudi drugače ne šari med nami. Prav naša zahteva pa mora biti, da se v času delavske borbe za golo eksistenco ne odvaja delavcev tako nepremišljeno, če nobenemu ne narede krivice in škode. Saj smo tudi rudarji ljudje. L. L.

Raznoterosti

Volitve obratnih zaupnikov.

V obratih, v katerih je zaposlenih manj kot deset delavcev, se v bodoče ne bodo volili delavski obratni zaupniki. Na to stališče se je postavila inšpekcija dela in dala nalog, naj se za navedene obrate ne prijavljajo volitve.

Mi se s tem ukrepom inšpekcije dela povsem strinjamo. To, kar se je go-dilo ob zadnjih volitvah na račun malih obratov, delavstvu — še bolj pa tistim, ki so to zlorabljali — ni delalo časti.

Brezposelne podpore.

Vse, ki vlagajo prošnje za podporo pri javni borzi dela, opozarjamo, naj za prijavo pošljejo poleg novih poslovnih knjižic tudi staro. To seveda samo tisti, ki so že kdaj bili pri javni borzi dela prijavljeni kot brezposelni. To velja tudi v primeru, ako se delavec sam prijavi ali pošlje knjižico preko pristojne občine.

Vsi brezposelni sezonski delavci pa bodo dobili izredne brezposelne podpore. Pogoj je, da imajo osem mesečno članstvo v dveh letih. Vsi prizadeti naj Borzi dela takoj javijo svoj zahtevek po podpori, in sicer osebno ali po občini.

Poslovne knjižice

Na podlagi uredbe o poslovnih knjižicah morajo imeti vsi delavci in namočenci poslovne knjižice, ki so predpisane s to uredbo. Od 1. januarja 1940 ne sme biti nobena oseba več zaposlena brez poslovne knjižice. Torej je potrebno, da si vsak preskrbi novo poslovno knjižico.

Stare delavske knjižice zamenjujejo v mestih policijske oblasti, drugače pa občine in obrtna združenja. Te za osebe, ki so izučene obrti.

Nove knjižice pa izdajajo občine odnosno združenja.

Poslovne knjižice so važne tudi zaradi tega, ker se smejo dajati brezposelne podpore le na podlagi poslovnih knjižic.

Celje

Ker je naš občni zbor določen na 12. februarja 1940, prosimo vse pomožne blagajnike, da se zgledajo v soboto, dne 20. januarja ob 8. uri zvečer v prostorih JSZ, da uredimo blagajno za leto 1939. Zaostankarji naj poravnajo naročnino. Kajti dolžnost nas vseh je, da napram centrali v redu vršimo svojo dolžnost. — Blagajnik.

„Kristus večno mlad“

»Nič novega ni na svetu, česar že ne bi bilo kdaj na Balkanu. Sparta je pokusila samovlažo ali diktaturo. Če mislimo na demokracijo z vsemi njenimi slabostmi in odlikami, bodo rekle Atene: demokracija je moj politični življenjepis. Oligarhija pomeni politično poglavje v zgodovini Aten. Teb in Megare. Če gre za napoleonstvo, to je za osvajanje tujih zemelj in vojnega diktatorja, je dala Makedonija največjo tako osebnost v Aleksandru Velikem. Če gre za prisilni in nasilni komunizem, ni treba gledati na starca Marksa. Poglejte na balkanskega starca Likurga, ki je zabil svojim rojakom: »Držite se komunizma, dokler se ne bom vrnil, pa je odšel in izvršil samomor. S tem je hotel obdržati, kar se ni moglo samo obdržati kot se ni mogel obdržati noben sistem nasilja v človeški zgodovini, temveč je vsaki prišel in odšel kot mračen oblak.«

Kaj je torej novega na svetu? Nič in nihče razen Kristusa, Odrašenika, ki je večno nov in večno mlad. »Brez mene ne morete ničesar storiti.« Zato mladina, zavrzij brezboštvo in nasilje in napiši na svoji knjiži: Za Kristusa in proti brezboštvu ter nasilju. — V tem je tvoja in vsega človeštva rešitev. Če ste Slovani, vedite, da je to edino slovanska ideologija, ki jo svet pričakuje od Slovanov. (Poslanica škofa Nikoiaja, »Politika«, Belgrad.)

OPOZORILO!

Vse skupine opozarjamo, da bomo prihodnji teden pregledali seznam plačanih odnosno neplačanih koledarčkov. Prosimo vse, da nam takoj nakažejo denar in vrnejo neprodane izvode. Letos moramo prodati vso zalogo. To zadevo izročamo v roke zavodnim zaupnikom in posameznim članom. Priznati pa moramo, da je letos plačevanje koledarčkov veliko boljše kot prejšnje leto. Za storjeno delo se vsem lepo zahvaljujemo.

Centrala JSZ.